

Laidiens: 29.09.2006., Nr. 156

Ministru kabineta noteikumi Nr.793

Rīgā 2006.gada 26.septembrī (prot. Nr.49 16.§)

Likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" normu piemērošanas kārtība

Izdoti saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 3.panta trešās daļas 12.punkta "a" apakšpunktu, 4.panta pirmās daļas 4. un 5.punktu, 9.panta pirmās daļas 16. un 17.punktu, 10.panta pirmās daļas 4.punktu, 11.panta trešās daļas 15.punktu, 17.panta vienpadsmitās daļas 2.punktu, 38.panta otro daļu un 39.pantu

1. Noteikumi nosaka atsevišķu likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" (turpmāk – likums) normu piemērošanas kārtību attiecībā uz likumā lietotajiem terminiem un ar nodokli apliekamā ienākuma noteikšanas kārtības dažādiem aspektiem, tai skaitā:

1.1. ienākuma un izdevumu atzīšanas brīdi;

1.2. nodokļa maksāšanas kārtību, ja personu nodarbina ārvalstu nodokļa maksātājs vai personas darbu apmaksā no ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem;

1.3. autoratlīdzību saņēmēju attaisnoto izdevumu sastāvu un normas;

1.4. kompensāciju normas;

1.5. normas apgādei natūrā;

1.6. fiziskās personas ar saimniecisko darbību saistītos izdevumus, par kuriem, nosakot apliekamo ienākumu, atļauts samazināt apliekamo ienākumu.

2. Piemērojot likuma 3.panta trešo daļu, fiziskās personas – nerezidenta – Latvijā apliekamo ienākumu veido nerezidenta taksācijas periodā (kalendāra gadā) Latvijā iegūto naudas, naturālo vērtību un saņemto pakalpojumu kopums.

3. Piemērojot likuma 3.panta trešo daļu, ja fiziskā persona – nerezidents – Latvijas Republikā saņem ienākumu tikai naturālo vērtību vai pakalpojumu veidā un no šī ienākuma tā izmaksas brīdī iedzīvotāju ienākuma nodokli (turpmāk – nodoklis) nav iespējams ieturēt, tad saņemtā kopējā ienākuma vērtību veido ienākuma ekvivalents naudas izteiksmē un summa, kas atbilst nodokļa lielumam no kopējā ienākuma vērtības.

4. Saskaņā ar likuma 3.panta trešo daļu nosakot, vai fiziskajai personai – nerezidentam – par Latvijā gūto ienākumu jāmaksā nodoklis, ievēro arī spēkā esošos divpusējos starptautiskos līgumus par nodokļu dubultās uzlikšanas un nodokļu nemaksāšanas novēršanu (turpmāk – nodokļu konvencijas).

5. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 1.punktu, ar nodokli neapliek nerezidenta saņemtās kompensāciju summas, kuras nerezidents gūst no darba devēja – nerezidenta, ja tās saistītas ar komandējumiem un darba

braucieniem uz Latviju.

6. Saskaņā ar likuma 3.panta trešās daļas 1.punktu nosakot fiziskās personas – nerezidenta – ar nodokli apliekamo ienākumu no algota darba, apliekamajā ienākumā neietver summas, kuras darba devējs izmaksā saistībā ar komandējumiem un darba braucieniem, ja tās nepārsniedz normas, kuras noteiktas normatīvajos aktos, kas nosaka kārtību, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem un darbinieku darba braucieniem saistītie izdevumi. Ja saistībā ar darba braucieniem un komandējumiem izmaksātās summas pārsniedz normas, kuras noteiktas normatīvajos aktos, kas nosaka kārtību, kādā atlīdzināmi ar komandējumiem un darbinieku darba braucieniem saistītie izdevumi, ar nodokli apliek pārsnieguma summu.

7. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 6.punktu, ienākumus, ko komercsabiedrības vai kooperatīvās sabiedrības dalībnieki saņem likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā, nosaka kā starpību starp šīs komercsabiedrības vai kooperatīvās sabiedrības likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā saņemto summu un ieguldījuma vērtību, ko persona veikusi šajā komercsabiedrībā vai kooperatīvajā sabiedrībā.

8. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 7.¹ punktu, fiziskā persona – nerezidents, kurš atsavina Latvijas Republikā esošu nekustamo īpašumu, no minētā nekustamā īpašuma atsavināšanas ienākuma maksā nodokli rezumējošā kārtībā, iesniedzot gada ienākumu deklarāciju (turpmāk – deklarācija). Apliekamo ienākumu no nekustamā īpašuma pārdošanas nosaka kā starpību starp pārdošanas cenu un tā iegādes vērtību (izveidošanas vērtību).

9. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 7.¹ punktu, nekustamā īpašuma iegādes vērtību nosaka kā attiecīgā nekustamā īpašuma iegādes cenu, kurai pieskaitīti izdevumi, kas saistīti ar tā iegādi, – valsts nodevas par darījuma noformēšanu un īpašumtiesību nostiprināšanu zemesgrāmatā, komisijas nauda un citi atbilstoši izdevumi, kuri nav saistīti ar īpašuma apsaimniekošanu.

10. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 7.¹ punktu, par nekustamā īpašuma iegādes (atsavināšanas) dienu uzskata līguma noslēgšanas dienu (neatkarīgi no tā, kādos termiņos pircējs izdara maksājumus par pirkumu), ja šajos noteikumos nav noteikts citādi.

11. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 7.¹ punktu, atsavinot nekustamo īpašumu, kas atgūts, atjaunojot īpašumtiesības uz nacionalizēto nekustamo īpašumu, par iegādes vērtību uzskata minētā īpašuma pārdošanas cenu.

12. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 7.¹ punktu, atsavinot nekustamo īpašumu, kas saņemts mantojumā (izņemot šo noteikumu 13.punktā minēto gadījumu) vai kā dāvinājums, par tā iegādes vērtību uzskata attiecīgi mantojuma masā ietilpstošā konkrētā īpašuma vērtību vai dāvinājuma līgumā norādītā konkrētā īpašuma vērtību. Par nekustamā īpašuma iegūšanas dienu uzskata dienu, kad stājas spēkā tiesas spriedums mantojuma lietā vai dāvinājuma līgums.

13. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 7.¹ punktu, atsavinot nekustamo īpašumu, kurš mantots no personas, kas atguvusi attiecīgo nekustamo īpašumu, atjaunojot īpašumtiesības uz nacionalizēto nekustamo īpašumu, par iegādes vērtību uzskata minētā īpašuma pārdošanas cenu.

14. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 7.¹ punktu, ja nerezidents iegulda kapitālsabiedrības pamatkapitālā nekustamo īpašumu, par nekustamā īpašuma atsavināšanas vērtību uzskata atbilstošās kapitāldaļu vai akciju nominālvērtības un nekustamā īpašuma iegādes vērtības starpību, bet to iekļauj tā taksācijas gada apliekamajā ienākumā, kad atsavina attiecīgās daļas vai akcijas.

15. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 7.¹ punktu, nekustamā īpašuma iegādes vērtību palielina par dokumentāri pierādāmiem izdevumiem, kas saistīti ar nekustamā īpašuma uzlabošanu un atjaunošanu.

16. Likuma 3.panta trešās daļas 8.punktu piemēro, ja nerezidents gūst ienākumu no tāda kustamā īpašuma izmantošanas, kas atrodas vai, šķērsojot Latvijas Republikas robežu, ir ievests valstī un ir iznomāts rezidentiem vai nerezidentu (ārvalsts komersantu) pastāvīgajām pārstāvniecībām to saimnieciskās darbības veikšanai gan Latvijas Republikas teritorijā, gan ārvalstīs.

17. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 12.punktu, autortiesību un blakustiesību objektus un subjektus nosaka atbilstoši Autortiesību likumam, kā arī ievēro spēkā esošo nodokļu konvenciju noteikumus.

18. Piemērojot likuma 3.panta trešās daļas 12.punktu, par samaksu par ienākumu no intelektuālā īpašuma uzskata jebkuru maksājumu, ko saņem kā kompensāciju par jebkurām autortiesībām (ieskaitot blakustiesības) vai par tiesībām izmantot autortiesības (ieskaitot blakustiesības) uz literāru, zinātnisku vai mākslas darbu (ieskaitot datorprogrammas, kinofilmas, videofilmas vai skaņu ierakstus, jebkuru patentu, firmas zīmi, dizainparaugu vai modeli, plānu, slepeni formulu vai procesu), vai par tiesībām izmantot ražošanas, komerciālās vai zinātniskās iekārtas, vai par to izmantošanu, vai par informāciju attiecībā uz rūpniecisku, komerciālu vai zinātnisku darbību un pieredzi.

19. Fiziskā persona atbilstoši likuma 4.panta pirmās daļas 4. un 5.punktam pati aprēķina algas nodokli no saviem algota darba ienākumiem un iemaksā to budžetā, ja algas nodokli par tās ienākumiem nemaksā darba devējs un ja šī persona:

19.1. ir darba attiecībās ar darba devēju, kurš ir ārvalstu uzņēmums (nerezidents), kam Latvijā nav pārstāvniecības vai pastāvīgās pārstāvniecības;

19.2. ir darba attiecībās ar ārvalstu diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību Latvijā (attiecas uz šo pārstāvniecību vietējo personālu);

19.3. uz darba līguma pamata saņem atlīdzību par tāda darba izpildi, kas tiek finansēts no ārvalstu tehniskās palīdzības vai starptautisko finanšu institūciju aizdevuma līdzekļiem;

19.4. ir darba attiecībās ar darba devēju – fizisku personu, kas ir ārvalstu nodokļu maksātāja;

19.5. ir nacionālais eksperts, kas strādā citā valstī ar Eiropas Savienības līdzdalību finansēta starptautiska projekta ietvaros, un ienākumu izmaksātājs ir nerezidents.

20. Piemērojot likuma 4.panta pirmās daļas 4. un 5.punktu, ja darba devējam – nerezidentam – Latvijā ir pārstāvniecība vai pastāvīgā pārstāvniecība, algas nodokli vispārējā kārtībā aprēķina un budžetā iemaksā darba devējs (tā pārstāvniecība vai pastāvīgā pārstāvniecība).

21. Šo noteikumu 19.punktā minētās fiziskās personas – rezidenti – reģistrējas Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālajā iestādē pēc savas dzīvesvietas līdz tā mēneša beigām, kurš seko mēnesim, kurā fiziskā persona ir stājusies darba attiecībās ar likuma 4.panta pirmās daļas 4. un 5.punktā minēto darba devēju, un algas nodokli par kalendāra mēnesī saņemto atalgojumu samaksā likuma 17.panta 9.¹ daļā noteiktajā termiņā. Reģistrējoties par algas nodokļa maksātāju, fiziskā persona uzrāda ar darba devēju noslēgto darba līgumu. Ja fiziskā persona – rezidents – Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālajā iestādē reģistrējusies mēnesī, kas seko mēnesim, kurā fiziskā persona ir stājusies darba attiecībās ar minēto darba devēju, tad, izdarot algas nodokļa maksājumu pirmo reizi, fiziskā persona nodokli samaksā par mēnesi, kurā tā ir stājusies darba attiecībās, un tam sekojošo mēnesi.

22. Šo noteikumu 19.punktā minētās fiziskās personas – nerezidenti – reģistrējas Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālajā iestādē pēc savas dzīvesvietas vai, ja tādas nav, – pēc izvēles līdz tā mēneša beigām, kurš seko mēnesim, kurā fiziskā persona ieradusies Latvijas Republikā veikt algotu darbu ārvalsts darba devēja labā. Ja fiziskā persona – nerezidents – Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālajā iestādē reģistrējusies mēnesī, kas seko mēnesim, kurā tā ieradusies Latvijas Republikā veikt algotu darbu ārvalsts darba devēja labā, tad, izdarot algas nodokļa maksājumu pirmo reizi, fiziskā persona – nerezidents – nodokli samaksā par mēnesi, kurā tā ir stājusies darba attiecībās, un tam sekojošo mēnesi.

23. Šo noteikumu 19.punktā minētās fiziskās personas – rezidenti, aprēķinot algas nodokli, kalendāra mēneša apliekamo ienākumu nosaka kā starpību starp algota darba ienākumiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ienākumiem, par kuriem jāmaksā algas nodoklis, un mēneša neapliekamā minimuma, nodokļa atvieglojumu un attiecīgajam mēnesim aprēķināto valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu summu.

24. Šo noteikumu 19., 20., 21. un 23.punkts nav attiecināms uz tādām fiziskajām personām – Latvijas pastāvīgajiem iedzīvotājiem, kuru darba devējs ir ārvalstu nodokļa maksātājs, ja minētās personas strādā sava darba devēja labā ārpus Latvijas. Šīs personas par ienākumiem, kas taksācijas gada laikā gūti uz darba attiecību pamata ar ārvalsts darba devēju, likumā noteiktajā termiņā un kārtībā iesniedz gada ienākumu deklarāciju.

25. Likuma 8.panta trešās daļas 4.punktā minētos ienākumus, ko komercsabiedrības, kooperatīvās sabiedrības, organizācijas, biedrības un nodibinājuma dalībnieki saņem likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā, nosaka kā starpību starp šīs komercsabiedrības, kooperatīvās sabiedrības, organizācijas, biedrības un nodibinājuma likvidācijas vai reorganizācijas gadījumā saņemto summu un ieguldījuma vērtību, ko persona veikusi šajā komercsabiedrībā, kooperatīvajā sabiedrībā, organizācijā, biedrībā un nodibinājumā.

26. Piemērojot likuma 8.panta trešās daļas 8.punktu, par ienākumu no intelektuālā īpašuma un no tiesībām uz intelektuālo īpašumu uzskata jebkuru maksājumu, ko fiziskā persona saņem kā kompensāciju par jebkurām autortiesībām (ieskaitot blakustiesības) vai par tiesībām izmantot autortiesības (ieskaitot blakustiesības) uz literāru, zinātnisku vai mākslas darbu (ieskaitot datorprogrammas, kinofilmas, videofilmas vai skaņu ierakstus, jebkuru patentu, firmas zīmi, dizainparaugu vai modeli, plānu, slepenu formulu vai procesu), vai par tiesībām izmantot ražošanas, komerciālās vai zinātniskās iekārtas, vai par to izmantošanu, vai par informāciju attiecībā uz rūpniecisku, komerciālu vai zinātnisku darbību un pieredzi.

27. Piemērojot likuma 8.panta trešās daļas 11.punktu, ja nodokļa maksātājs – fiziska persona – saņem no aizņēmēja parāda atmaksu (tādu pašu naudas summu vai lietu daudzumu, kādu aizņēmējs saņēmis), šī parāda atmaksa nav uzskatāma par apliekamo ienākumu neatkarīgi no tā, vai atmaksa notiek tieši vai ar trešās personas starpniecību.

28. Piemērojot likuma 8.panta trešās daļas 11.punktu, prasījumu tiesību cesijas gadījumā fiziskās personas – cesionāra – apliekamo ienākumu veido cesijas rezultātā gūtā ienākuma un cedentam samaksātās summas starpība.

29. Piemērojot likuma 8.panta trešās daļas 11.punktu, ja fiziskajai personai ir prasījuma tiesības pret otru fizisko personu, taču šī otrā fiziskā persona, lai segtu prasījumu, cedē pirmajai fiziskajai personai prasījuma tiesības pret kādu trešo fizisko personu, kas savukārt ir parādā otrajai fiziskajai personai, tad cesionāra apliekamo ienākumu šajā gadījumā veido cesijas rezultātā gūtā ienākuma un prasījuma (kas cesionāram ir pret cedentu) starpība.

30. Likuma 8.panta piekto daļu piemēro apdrošināšanas prēmiju maksājumiem, ko darba devējs veicis no saviem līdzekļiem darbinieka labā atbilstoši likumam "Par apdrošināšanas līgumiem" un saskaņā ar dzīvības, veselības vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas līgumu, kas noslēgts ar apdrošināšanas sabiedrību, kura nodibināta un darbojas saskaņā ar Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumu, vai citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai Eiropas

Ekonomikas zonas valstī reģistrētu apdrošināšanas sabiedrību, kā arī iemaksām privātajā pensiju fondā, kurš nodibināts un darbojas saskaņā ar likumu "Par privātajiem pensiju fondiem" vai analogisku citas Eiropas Savienības dalībvalsts likumu vai Eiropas Ekonomikas zonas valsts likumu.

31. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, darba devēja darbinieka labā veiktās iemaksas privātajā pensiju fondā un apdrošināšanas prēmiju maksājumu summas ir darbinieka ienākuma daļa, kas gūta uz darba attiecību pamata un par kuru veicami algas nodokļa maksājumi. Minētās iemaksas ir ieskaitāmas darbinieka darba ienākumos. Nosakot darbinieka apliekamo ienākumu, minētās iemaksas atskaita no darbinieka darba ienākuma, ievērojot likuma 8.panta piektajā daļā noteiktos ierobežojumus.

32. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, ja darba devēja saskaņā ar dzīvības apdrošināšanas (bez līdzekļu uzkrāšanas), veselības apdrošināšanas vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas līgumu darbinieka labā veikto apdrošināšanas prēmiju maksājumu kopsumma par taksācijas gadu pārsniedz 10 % no fiziskās personas – darbinieka – bruto darba samaksas taksācijas gadā, minēto maksājumu kopsummas pārsniegumu, ievērojot arī likumā noteikto ierobežojumu 180 latu apmērā, darba devējs ietver darbinieka apliekamajā ienākumā taksācijas gada pēdējā mēnesī un likumā noteiktajā kārtībā aprēķina un ietur no tā algas nodokli (likuma 8.panta piektās daļas piemērošanas piemēri – šo noteikumu 1.pielikumā (1.piemērs)).

33. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, ja darba devēja veikto dzīvības apdrošināšanas (bez līdzekļu uzkrāšanas), veselības apdrošināšanas vai nelaimes gadījumu apdrošināšanas prēmiju maksājumu kopsumma nav pārsniegusi 10 % no darbinieka bruto darba samaksas, bet ir lielāka par 180 latiem gadā, darbinieka apliekamajā ienākumā ir iekļaujama summa, kas pārsniedz 180 latus. Aprēķinot apliekamo ienākumu, darba devējs ievēro šo noteikumu 32.punktā minētos nosacījumus.

34. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, ja saskaņā ar darba devēja noslēgto dzīvības apdrošināšanas līgumu (ar līdzekļu uzkrāšanu) vai līgumu par iemaksām privātajā pensiju fondā apdrošināšanas prēmiju maksājumi vai iemaksas privātajā pensiju fondā darbinieka labā tiek izdarītas reizi gadā vai vairākas reizes gadā, sadalot gada maksājumu daļās, apdrošināšanas prēmiju un iemaksu privātajos pensiju fondos attiecība pret darbinieka bruto darba samaksu taksācijas gadā tiek noteikta divējādi. Ja darba devējs apdrošināšanas prēmiju maksājumus vai iemaksas privātajos pensiju fondos ir veicis par taksācijas gadu un pēctaksācijas gadu, taksācijas gadā, nosakot izdarīto maksājumu attiecību pret darbinieka bruto darba samaksu taksācijas gadā, ņem vērā tikai to maksājumu daļu, kas attiecas uz taksācijas gadu. Ja darba devējs veicis maksājumus par pirmstaksācijas gadu un taksācijas gadu, nosakot izdarīto maksājumu attiecību pret darbinieka bruto darba samaksu taksācijas gadā, taksācijas gadā ņem vērā visus maksājumus. Ja maksājumu summa pārsniedz 10 % no darbinieka bruto darba samaksas taksācijas gadā, pārsnieguma summa tiek iekļauta darbinieka gada apliekamajā ienākumā taksācijas gada pēdējā mēnesī un no tās tiek ieturēts nodoklis (likuma 8.panta piektās daļas piemērošanas piemēri – šo noteikumu 1.pielikumā (2. un 3.piemērs)).

35. Piemērojot likuma 8.panta piekto daļu, darba devēja darbinieka labā veiktajiem apdrošināšanas prēmiju maksājumiem, ja darba līgums starp darba devēju un darbinieku tiek pārtraukts, bet apdrošināšanas līgums tiek pārjaunots uz attiecīgā darbinieka jauno darba devēju vai citu tā paša darba devēja darbinieku vai attiecīgais darbinieks pats to pārņem, uz darba līguma pārtraukšanas dienu tiek noteikta par darbinieku veikto maksājumu attiecība pret darbinieka bruto darba samaksas kopsummu darba līguma pārtraukšanas gadā. Ja apdrošināšanas prēmiju maksājumu summa pārsniedz noteikto 10 % ierobežojumu, pārsnieguma summa tiek aplikta ar iedzīvotāju ienākuma nodokli. Ja apdrošināšanas prēmiju maksājumi darbinieka labā veikti saskaņā ar dzīvības (bez līdzekļu